

גליון קל
פר' ויחי
תשפ"ג לפ"ק
שנה ג'

בתורה

אור הנבוכה
הפיסות ברוך
הנעש'ש הק

י"ל ע"י ממלכת "אש החסידות" העולמית - בית הוצר להפצת אור החסידות

חוקם לעי' הגר' זצ"ל רבי משה ב"ר יוסף זצ"ל אב"ד טורדא

שלהובא דאשא

טועמיה: ענין ה'שלהבת' המתגלה בערב שבת כדי לבטל את ההסתר והקליפות

כח הדיבור האלוך

היכל המגיד ממעזריטש: כח הדיבור שלאחר התבוננות בידיעת ה'

עבודה האכילה

אש העבודה: בירור ניצוצות - הלכה למעשה!

דביקות דבי עילאי

תנו רבנן מעשה: הצדיק שמרוב דביקות בשבת ובתורה שכח מכל העולם הזה

דבר המערכת

"חיי הצדיק אינם חיים בשרים"

מנין לנו שיעקב אבינו למד ספרי חסידות?

משום שנאמר "ויחי יעקב!"

יעקב אבינו היה 'חי', וכיצד אפשר להגיע לידי חיות אם לא ע"י לימוד ספרי חסידות?...

ועקב אבינו ממשיך לחיות, גם לאחר הסתלקותו. כי הצדיק 'חי', מה לי הכא מה לי התם.

הסבר לכך ניתן למצוא ב"אש הפרשה", על פי דברי הראשונים (רמב"ן בראשית יח, א; רבינו בחיי בראשית מט, לג) על 'יעקב אבינו לא מת', שהכוונה הצלם האלוך של יעקב אבינו ע"ה לא מת, והיינו שמעבר לחושים הגשמיים של האדם יש צלם רוחני שזה מהות האדם ברוחניות, וזהו המקיפים אשר שורים מעליו. וכאשר מת - נשאר רק עם הצלם ההוא.

כל אדם יש לו רגש ומשיכה לדבר מסוים, אחד לענייני הלב, השני לדביקות, השלישי לקנאה תאוה וכבוד, והרביעי להגדלת הון וכיוצא, שם שקוע כל היום וזה מעסיק אותו כל הזמן.

המשיכה הזאת היא תוצאה של הצלם הרוחני שהאדם בונה לעצמו בימי חייו. וכאשר האדם מת ומתפשט מהגוף הגשמי, הוא רוצה להמשיך להיות 'מלוכב' עם איזה דבר, הוא רוצה להמשיך להרגיש, לחשוב, ולהוות דברים, על כן מתלבש עם הצלם הרוחני שממשיך ללוות אותו.

האדם הרגיל, מונבל לפי חושי הגוף המגבילים אותו. והמלוכב הרוחני שלו נמשך אחר הגוף והחומר. ועל כן 'רשעים' בחייהם נקראים מתים' כי אין להם שום חיות דקדושה והם משוקעים בתוך דברים חולפים וכלים שאין להם משמעות אמיתית וחיות נצחיות.

אבל צדיק באמונתו יחיה. הצדיק אינו שרוי כלל בתוך הגבלת הגוף, הוא אינו מונבל לאכול תיכף כשהגוף רוצה, ואינו מצומצם לחשוב רק בדברים שהשכל האנושי מסוגל להשיג. כל חייו הם למעלה מהגוף, ועל כן כאשר נפטר ומסתלק נשאר כאותה דרגה - 'צדיקים במיתתם קרויים חיים', ורק המעיל הכשרי נפרד מאיתו, וכמו שכתב בספר התניא (אגרת הקודש, פרק כו) 'לאחר פטירת הרה"ק רבי נפתלי מנרדל מוויטפסק ז"ע": "חיי הצדיק אינם חיים בשרים, כי אם חיים רוחניים שהם אמונה ויראה ואהבה".

וכדי להגיע לדרגת 'חיים רוחניים' שהם אמונה ויראה ואהבה - יש להטעין את עצמינו לפחות פעם ביום עם האש הבערת שבספרי חסידות - שם מצויים להם אותם חיים של 'אמונה ויראה ואהבה'.
"טעמו וראו כי טוב ה'!"

יעקב אבינו לא מת, האמנם!?

אם המציאות בפסוק אינה מתיישבת עם הגיון, יש להקשות על השכל מהפסוק, ולא להקשות על הפסוק מהמציאות

חיי החיים ב"ה. אך ראה שיש לצידו עין נוסף, עין של שכל וערמוניות - 'נחמד העין להשכיל' - 'יודעי טוב ורע', נתפתה לאכול ממנו, ומאז והלאה אנו סובלים מאותה ערמוניות של הנחש הערום שנכנסה בנו על ידי עין הדעת טוב ורע, ומאז נקנסה עלינו מיתה כתוצאה מערמוניות זו.

אבל יעקב אבינו היה 'איש תם', הוא לא השתמש עם אותה ערמוניות שהיא שורש המיתה, אלא היה דבוק בתמימות הנובעת משורש חיי החיים, ועל כן לא מת, כי 'תם' הוא היפוך אותיות 'מת'.

שכלו של האדם בנוי באופן שחייב לתרץ לעצמו את כל מה שרואה ולספק הסברים על כל דבר. אם יש דבר שאינו מסתדר אצלו, יא חייב להעניק לכך הסבר ואפילו להמציא הסבר חדש שלפעמים אינו קיים כלל אלא מכח אותו הכרח של השכל, שאינו מסוגל להשאיר דבר בעולם שאינו מובן אליו.

כי השכל כשיש לו דברים מעורפלים שאינם בהירים וברורים, יתעורר בו פחד שמא יפלו עליו דברים נוספים שאינם יודע לשער אותם ויפחד לצאת מביטו, וכדי להיות מסודר בדעתו ולהרגיש בטחון בלבו הוא ממציא לעצמו חוקים והסברים שניחו את דעתו, ולפעמים אינם נכונים ואינם צודקים כלל. וזהו עין הדעת טוב ורע' שהוא כח הדעת

ההבדיל בין דבר לדבר על ידי שמחלק ונותן הסברים שזה כך וזה כך, שזהו מוח הדעת המבדיל בין דבר לדבר כמו שאמרו חז"ל (ירושלמי ברכות פ"ה סוף ה"ב) 'אם אין דעת - הבדלה מנין'.

ולכן, אע"פ שהשכל נראה כדבר יציב שאפשר להשען עליו, האמת היא שהשכל היא הדבר האחרון שאפשר לסמוך עליו, כי כנגד כל סברא - יש סברא הפוכה, וכמו שרואים שעל כל פרט ופרט בהלכה בהשקפה ובכל נושא יש ריבוי דעות וצדדים וסברות, וכל סברא בנויה על סוג הנפש של האדם, ועל תפיסות שונות שנתחנך עליו, ועל מאורעות שונים שהשפיעו עליו ועיצבו את נפשו ואת דפוס רוחו. ועל כן אין שום אמת בעולם, הכל תפיסות שונות שנקבעו על ידי סיבות חיצוניות ועל ידי רצון הדעת להבדיל בין דבר לדבר אע"פ שאין הכרח לכך, ואין אמת מלבד התורה הקדושה.

נמצא א"כ כי השכל הוא המעכב והמפריע הגדול ביותר להשגת הנשמה. הנשמה מרגישה וחווה את האחדות האלוכית כל הזמן, בפשטות ובתמימות, אלא שאנו מושפעים מהחלטות השכל ומסקנותיו, אשר כולו מבוסס על הגדרות וגבולות וצמצומים, שהם ההיפך הגמור של הרגשת הנשמה האלוכית שאינה סובלת שום גבול ומאירה במרחב אין-סופי.

מתוך "אש הפרשה" ויחי תשפ"ב

נהורא מערייא

חסידים היו אומרים: "למה יש ראש לחיילים היוצאים למלחמה? כדי שיהא להם על מה לתלות את הרובה"... חייל יוצא למלחמה כי כך ציוה אותו שר הצבא, השכל אינו משמש כלום והראש אינו נצרך אלא כדי לתלות עליו את כלי המלחמה.

גם החסיד יש לו ראש כדי שיהא לו על מה להניח את השטריימל... חסידישע יוד אינו צריך להשתמש כלל עם שכלו, כי מה כבר מסוגל השכל להבין?

חז"ל אומרים (תענית ה'): "יעקב אבינו לא מת", והגמ"ל שואלת "וכי בכדי ספדו ספדניא וחנטו חנטייא וקברו קברייא", הרי מפורש בתורה שספדו את יעקב, חנטו אותו וקברוהו במערת המכפלה, ואין אפשר לומר שלא מת. ומתריצים: 'מקרא אני דורש'!

יש מרבתינו הסוברים שאכן על פשוטו של מקרא נפטר יעקב אבינו. אבל 'מקרא אני דורש' - לפי חלק הדרוש שבתורה לא נפטר, היינו שבפנימיות לא היתה בו מיתה (רשב"א חידושי אגדות, פסקי ריא"ז סנהדרין פ"א).

אבל הרבה סוברים שכאשר אומרים 'יעקב אבינו לא מת', זו היא המציאות - אע"פ שהראש אינו מבין. הוא לא צריך להבין. ומרגלא בפי העולם כי מכאן ראייה

שמקושיא לא מתים... כי אם אין המציאות מתיישבת עם השכל, יש להקשות על השכל מהפסוק, ולא להקשות על הפסוק מהמציאות, וכמו שפירש רש"י: "והאי דחנטו חנטיא - סבורים היו שמת". הכל היה טעות! וכי' התוס' שם, האלשיך הק', האה"ח הק', וע' רמב"ן בראשית מט, לג).

זהו כח מיוחד שיש ליהודי, לראות בעיניו את המציאות, ובכל זאת להאמין שהמציאות הזאת אינה קיימת!

כח זה נשפע בתוכינו על ידי הנשמה האלוכית, שנאצלה ממקום גבוה שמעל השכל, ולכן אינה מחוייבת לתרץ את הקושיים שהשכל מעמיד לה. היא מסתדרת היטב גם בלי להבין, ומאמינה שהעולם בטל ומבוטל לגבי השי"ת, היא מאמינה שהכל טוב - הגם שהמציב חשון וכאוב. היא מאמינה שיש 'דיעה' גם עם הכרת ה'ביחירה'. טוב לה כך.

'יעקב איש תם', הוא הלך בתמימות, וכאשר יאמרו לו ש'יעקב אבינו לא מת', יאמין כן מצד הנשמה הטהורה, התמימה והפשוטה, שהאירה בתוכה, וסילקה לצדדין את השכל.

קודם שאכל אדם הראשון מעין הדעת' היה דבוק ב'עין החיים', השכל לא פעל בו, הוא היה דבוק בהקב"ה למעלה מהשכליות אלא מתענג מעצם החיים השופעים בו משורש

שלהובא דאשא' המכלה את הקליפות בערב שבת

כל דבר בעולם יש בו גוף ונשמה, פנימיות וחיצוניות, סתים וגלויים.

דבר זה מתבטא הן לגבי האדם שיש בו גוף ונשמה, ובימות החול הוא מזהה את עצמו כ'גוף' ואילו הנשמה נחשבת אצלו רק כעין באטעריי שמחיה את הגוף, אבל בשבת קודש שהוא 'יומא דנשמתא' נקל יותר לזהות את עצמו כנשמה אלוקית השוכנת בתוך בתי חומר.

וכמו כן הבריאה כולה היא כמו גוף ונשמה. ה'גוף' הוא מציאות הבריאה הגשמית והחיצונית, וה'נשמה' היא החיות האלוקית המוסתרת בתוכה.

בימות החול אנו מביטים על הבריאה כ'גוף', אנו מסתכלים על המציאות החיצונית ולא מצליחים לחדור אל הפנימיות האלוקית, אך בהופיע יום השבת קודש מתגלה 'נשמה יתירה' גם בבריאה, ויכולים להרגיש את נשמת הבריאה הפנימית.

כדי להרגיש את קדושת שבת - היינו את החיות האלוקית ואת הנשמה הפנימית שבתוך הבריאה, יש צורך בשני שלבים מקדימים:

האחד - לוכך את החומר החיצוני, לבטל את הקליפה הגשמית המסתירה ומעלימה את הרוחניות הפנימית.

והשני - להגביר את האור הפנימי, עד שיתגלה אורו ויבטל מעט את ההסתר החיצוני.

ביום שישי שורה עלינו קליפות רבות שהצטברו עלינו במשך השבוע. כל פעם שהתעסקנו בדברי הרשות בלי לכיין לשם שמים, יצרנו קליפה והסתר נוסף, כל פרט של 'מחשבה דיבור ומעשה' בימות החול שעשינו בלי לערב בתוכו כוונה אלוקית לצורך גבוה, מוסיפה עלינו עוד קליפה ועוד הסתר. כך אנו מוצאים את עצמינו בסוף השבוע מוקפים עם 'קליפות' רבות, הסתרים מרובים, שאנו עצמינו ייצרנו במשך השבוע.

לפי הבעש"ט הק' - 'קליפות' אלו שנבראו על ידי מחשבה דיבור ומעשה שלא לשם שמים, אף שלא היה בהם צד איסור, עומדים ומרחפים באוירו של עולם, הגם שאינם נתפסים במימד של מקום, אך יש כאן 'מהות' מסויימת שנמצאת בבריאה, והיא מוסיפה להגביר את ההסתר ואת הפרוד שיש בבריאה. אם לא נבטל אותם ישרו לעולמים בבחינת 'רקיעין של שוא' עד שיבואו לידי תיקונם (גנוי יוסף, דרושים ליום כיפור).

התיקון הוא על ידי שמגלים את אור ה' בעולם - ובכך מתבטלת ההסתר מאליה. כמו האור שאינו לוחם עם החושך, אלא מתגלה בהדר יקר - והחושך מתבטל מאליו.

זו היא 'שלהובא דאשא' שמתגלה בערב שבת ושורפת ומכלה את כל הקליפות, ומשתלשל בגשמיות ברחיצת הרגלים במים חמים ובהדלקת הנרות ערב שבת כמובא מהאריז"ל (שער הכוונות, דרוש א ענין קבלת שבת).

וביאריו בספרי החסידות כי 'שלהבת' זו היא ענין הארת המוחין וההתלהבות שמתגלה ערב שבת עם שכיחה, כאשר החשכות מתגברת, ואנו צריכים לקחת את הארת המוחין שמתגלה אלינו ולהשתמש בה כראוי, לנצל אותה כדי לחשוב איך שכל מציאות הבריאה היא מציאות אלוקית, מלא כל הארץ כבודו ואין עוד מלבדו, ובכך יתפרדו פועלי און ויתבטלו הקליפות מן העולם.

במאמר הבא - יבואר אי"ה ענין השלהבת הזאת, המתעוררת על ידי הדלקת נרות שבת קודש ועל ידי רחיצת בחמין.

דביקות דבי עילאי

עצרה הרבנית את דבריה עמו, ופנתה לרבי משה שעמד שם נפעם ומשתומם: "שכחתי", התנצלה בפניו, "שכחתי שבעלי כבר לאחר הטבילה לכבוד שבת, וכמדי שבוע לעת כזאת, הרי שכבר איננו איתנו, כולו דבוק בקדושת השבת, וכבר לא יודע מאומה מהעולם הזה..."

גם אחיו של רבי משה, הלא הוא הרה"ק רבי מאיר מדזיקוב, בעל 'אמרי נועם', שמועה שמע ובה לעשות את השבת בווישניצא, ומלבד מה ששמע מאביו, שמע גם מדודו הרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ, כאשר בא לשבות במחיצתו, והתארחו שם עמו קבוצת חסידים שבאו מפולין העלוונה. וכבואם לקבל ממנו שלום, הכריז רבי אשר ישעי' לעומתם בענוות רוחו: "יושב בווישניצא רבי של כל הרביים ובמקום לנסוע אליו נוסעים אליו...", החליטו אפוא כל הקבוצה וה'אמרי נועם' עמם, לעשות את השבת הבאה בווישניצא, במחיצתו של ה'אריה דבי עילאי'.

ואף גם הוא, באותה שבת, ראה את הצדיק כשהוא מוצב ארצה אך ראשו מוגיע השמימה, מגודל קדושת השבת, ולאחר ששב משם, סיפר בהתפעלות לאביו הקדוש רבי אליעזר מדזיקוב: "ראיתי את הרב מווישניצא בסעודת ליל שבת קודש, שכולו דבוק בקל חי, בכיסופים כה עילאיים, עד שהיה אוכל את המרק במזלג ולא בכף, כי לא הרגיש מאומה".

אך לא רק ע"י קדושת השבת היה רבי אריה לייב דבוק כל כך בקונו יתברך, אותו צדיק שנודע למשגב בגאונותו העצומה בתורת ה', כסניו ועוקר הרים בכל מכמניה, נגלה ונסתר, היה דבוק גם במשך כל ימות השבוע בקל חי, על-ידי העסק בתורתו הקדושה יומם ולילה.

וכאשר עלה לבקרו הרה"ק רבי חיים מצאנז, בעל 'דברי חיים', היה זה בשעה שכבר נטו צללי ערב, והיה ה'אריה דבי עילאי' יושב לאור העששית, ומתעמק בלימוד התורה, בתענוג עילאי שכזה, שלא שת לבו לאורח רם-המעלה העומד סמוך לו. עמד אפוא ה'דברי חיים' והמתין לו במשך זמן רב, עד שבאנה שוב וזגוג הצדקנית, ועוררה את בעלה מדבקותו, וכך אמרה לו: "רואה אני שלפנות ערב מסוגל אתה לקרוא באותיות קטנות מאד, כיצד יתכן אם כן, שאת האותיות אתה רואה, ואילו את האורח הגדול אינך רואה?!"

והרה"ק מצאנז שמע את דבריה העיר בענוותנותו: "הניי בטוח שאם הייתי קדוש כאותן אותיות קטנות בוודאי היה הרב מרגיש בי מיד..."

שמא תאמר, והלא מדרגות עליונות כגון אלו אינן שייכות אלינו כי אם לצדיקי עולם, שרפי מעלה, הרי שכבר לימדנו רבותינו, שגם אנו קרוצי-חומר יש לנו ללמוד ממעשיהם ומדרכיהם בקודש, ולכל הפחות לנסות לנגוע באפס קצתם של השגות נשגבות אלו, ולהידבק, עד כמה שידינו מגעת, בקדושת התורה ובנועם השבת, מתוך תענוג עילאי. זוהי אפוא העבודה של הימים הבאים לקראתנו לשלום, ימי ששת השבועות הקרויים 'שובבים', בהם כרוז יוצא ממעל 'שובו בנים שובבים', לתקן את מידת היסוד, על ידי ההתקשרות האיתנה בתורה והדבקות הענוגה בשבת קודש, הם המה שתי הקדושות שהדבקות בהם מתקנת את כל הפגמים, וכמבואר בהקדמת הספר הקדוש 'אגלי טל' ובשאר ספרי הקודש, ומי יתן ונוכה.

לרגל הילולת הרה"ק רבי אריה לייב מווישניצא ז"ע בעל 'אריה דבי עילאי' - י"ז טבת עפ"י: ארי שבחבורה

פני המערב שהחלו להאדים, כמו התלהבו ברשפי אש, לקראת בואה של שבת המלכה, העומדת בשעה הקרובה לפרוש את כנפיה הטהורות על פני כל הארץ.

ואם בכל בתי ישראל נרגשת ההכנה הרבנית, על אחת כמה וכמה בביתו נאווה קודש של הגאון האלוקי, רבי אריה לייב מווישניצא, בעל שו"ת 'אריה דבי עילאי'. הלא השבת במחיצתו של הצדיק, מלאה תמיד באורחים, נפשות ישראל אשר בצל כנפיו יחסיון, וההכנות מרובות ביותר.

הרבנית הצדקנית מרת חנה, עמדה הכן בבית התבשיל, להוציא מהתנור את החלות הטעימות שאפתה ברגש רב לכבוד שבת קודש, לפתע נשמעו דפיקות על דלת הבית. "כנראה אורחים נוספים הם, הבאים לעשות את השבת במחיצת בעלי הקדוש", הבינה וניגשה לפתוח.

אלא שלאורח הנכבד הלזה לא פיללה. היה זה הרה"ק רבי משה מראזואדוב, בעודו אברך עול-ימים, טרם נתפרסם והיה לאחד מצדיקי עולם. הרבנית היתה דודתו של רבי משה, שכן היתה בתו של הרה"ק רבי משה מאוהעל, בעל 'ישמח משה', ורבי משה מראזואדוב היה חתנו של הרה"ק רבי יקותיאל יהודה מסיגוט, בעל 'ייטב לב' - בן אחיה הרה"ק רבי אלעזר ניסן מדרוהוביטש, בנו הגדול של ה'אריה דבי עילאי' ומשום הכי, התרגשה הרבנית מאד למראה האורח מקרובי משפחתה, וקיבלה אותו בשמחה נלהבת.

"בעלי הרב הלך לטבול לכבוד שבת קודש, תיכף ישוב ותוכל ליתן לו שלום", סיפרה לו לרבי משה, והציעה לו להמתין כשהיא מגשת לפניו שתיה ומגדנות.

וכמה שהיתה הרבנית שמחה ונרגשת, לא היתה מגעת שמחתה לשמחתו של רבי משה באותה שעה, כי זכה להגיע הנה, לעשות את השבת במחיצת דודו הגדול והקדוש הלזה. הלא זו תקופה ארוכה שהוא שומע את אביו הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב, מדבר רבות ונוראות שבחבה של השבת בצילו של ה'אריה דבי עילאי', עד כדי כך שהיה רבי אליעזר אומר בשם אביו הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ, ש"בעולם הזה וודאי טוב לאדם שישבתו בצילו של הרב מווישניצא, ואולי אף בעולם הבא!", ורבי אליעזר עצמו היה מתבטא ואומר: "מי שאוכל מה'קוגל' של ה'אריה דבי עילאי' בשבת, מובטח לו שלא ימות בלא תשובה!" ולפי גירסא אחרת "ועיל לו בזה ובבא, ואפשר שגם לאחר תחיית המתים!". ביטויים מופלגים כגון אלו לא השאירו ספק בליבו של רבי משה, ומיד בהזדמנות הבאה, לקראת שבת שבה שלא שהה אביו רבי אליעזר בביתו, יצא לעבר ווישניצא, והנה זה עומד הוא בבית הצדיק, נרגש ונלהב, ומשתאה לדעת איזוהי עבודה מיוחדת שיזכה לראות בצל הדוד הגדול.

כעבור רבע שעה, נשמע קולו של הצדיק בבואו אל הקודש, כשעלה מן הרחצה, וכולו אש לוהט, עורג וכוסף לשבת מלכתא העומדת על הפך. מיד רצתה הרבנית לקראתו ברניה ובצהלה, "הן אורח יקר ונעלה בא הנה!", בישרה לו, "רבי משה'לע הגיעו!".

הביט ה'אריה דבי עילאי' על רבי משה, ושאל את הרבנית: "מיהו רבי משה'לע הלזה?". תממה הרבנית: "וכי אינך מכיר את רבי משה'לע, חתנו של רבי זלמן לייב, ובנו של הרב מדזיקוב?!"

"מיהו רבי זלמן לייב?" שאל הצדיק, "ומיהו הרב מדזיקוב?", והרבנית לא הבינה מה קורה לו. "על רבי זלמן לייב מסיגעט אנכי מדברת, בן אחי רבי אלעזר ניסן, בנו הגדול של אבי..."

אלא שלמרבה פליאתה עדיין לא ירד בעלה לסוף דעתה, והוא הוסיף לשאול: "מיהו רבי אלעזר ניסן? ומיהו אבין?"

אנו לא מאמינים מספיק במחשבתנו

כל ה'בירורים' נעשים על ידי מחשבה קלה בלבד, זה נשמע מידי קל, אבל זוהי האמת, וכולנו מוזמנים להצטרף

איתא בספה"ק בני יששכר (סיון מאמר ד אות ה): על ידי חטא אדם הראשון נתערב בכל דבר טוב ורע, ומן הצורך לאדם לברר מכל דבר הטוב מן הרע, וזה פעולת נפש הישראלית בעודנו ב'עוה"ז'. עכ"ל"ק.

המושג של 'בירורים' דומה לאדם השומע שמועה מסויימת, והוא 'מברר' האם שמועה זו נכונה או לאו. ככל שיש לאדם יותר חכמת חיים, כך יודע לזהות ולברר מה הם אחוזי האמת בכל שמועה ושמועה, ומה הם אחוזי השקר, שהוסיפו כדי להגדיל את המצב או לטובת אינטרסים אחרים.

כל פעם שיהודי עובר מקרה טוב או רע ח"ו, או כשרואה לפניו מאכל או נפלאות הבורא, הנה החושך יכסה ארץ, ועל כל דבר בעולם יש כיסוי והסתר שמונע ממנו לראות את האמת - שהכל מציאות השי"ת, כי אכן אתה קל מסתתר, והאמת נעדרת. כאן ממתין לו תפקיד, להתבונן על מהות הדבר, ולחשוב לעצמו: איך נוצרה האבן הזאת שאני רואה? וכי פתאום נבראה כאן אבן? ומגיע למסקנה כי קדמה לכך מחשבה אלוקית, שחשב הקב"ה לברוא את האבן הזאת, והמחשבה הזאת ירדה עוד ועוד עד שנעשה ממנה אבן גשמית, וא"כ מציאותה של האבן הזאת היא מחשבה אלוקית, מהותה של האבן היא מציאות אלוקית, ולא אבן נפרדת המוטלת כמו דומם ללא חיות. על ידי מחשבה זו 'בירר' האדם את השקר מתוך האמת, את הטוב מתוך הרע, ואת האור מתוך החושך. ובכך זוכה להעלות את האבן מהמצב המוסתר שהיא עומדת כאן למטה, ולהגביהה לשורשה העליון במחשבת הבורא ית' כביכול.

אנו לא מספיק מאמינים בכח המחשבה שלנו, אבל הבירורים נעשים ע"י מחשבה קלה - 'כולא בחכמה אתאבריר' (וזהו פקודי רנד). הדבר דומה לבן של מלך גדול, שהולך במדינה זרה ואיש לא מכירו, ומתנהגים אליו בזלזול כמו לאיש זר, ולפתע בא אחד ומכריז: הלא איש זה - בן מלך הוא, וכולם קדים ומשתחוים אליו בהדרת כבוד. ונמצא שעל ידי דבור אחד עלה ונתעלה מבירא לאיגרא.

וכאן נשאלת השאלה: הלא העולם כבר נתברר ונתקן על ידי הצדיקים הקדמונים מצוקי ארץ אשר העלו את הבריאיה לשורשה העליון בעבודתם הקדושה, וגילו שאין עוד מלבדו ומלא כל הארץ כבודו והכל אלוקות בלי שום פירוד, ולמה נצרך שאנו הקטנים נצטרף אליהם, וכי הם צריכים להסכמתנו? מה אנו יכולים להוסיף? ואף אם נאמר שלכל אחד יש חלקים מסויימים בבריאיה שרק הוא יכול לברר ולגלות בהם שהם אלוקות, ורק הוא יכול לדחות את הרע ואת הפירוד שבהם, אבל כבר ביררנו אתמול וגם שלשום, ולמה צריכים כל יום לפתוח מחדש בעבודת התפילה ובשאר הבירורים שאנו עושים על ידי עסק התורה ועבודת האכילה והשתיה וכו'.

והתשובה ידועה לכל, כי הן אמת שביום האתמול הגיעה הבריאיה כולה לשלימותה על ידי עבודתם של ישראל בכל חלקי העולם, אשר כל אחד בירר [ברצון או שלא ברצון] את החלקים המיועדים אליו, אבל היום ממתין עלינו תיקון חדש שעדיין לא היה מעולם.

למה הדבר דומה, ללחם פרוס שיש בו פרוסות רבות. קומתה וגובהה של כל פרוסה היא 'קומה שלמה', כגובהה וקומתה של קומת הלחם השלימה, אך רוחבה חתונה ומחולקת לפרוסות דקות. כללות 'שית אלפי שנין', התחלקה בעובי כמו פרוסות לחם, כל יום נדמה כמו פרוסה אחת, וגם אם הפרוסה הקודמת של יום האתמול נבררה בבירור אחר בירור, אבל הפרוסה של היום חשוכה וקדורנית, והיא קומה שלימה בפני עצמה אשר כולה צריכה תיקון ואין לה כלום מעבודת יום האתמול.

טרם פטירתו של יעקב אבינו ע"ה, נתקבצו ובאו כל הבירורים שהעלה במשך ימיו ושנותיו, כמו שפירש האוה"ח הק' על הפסוק 'ויקברו ימי ישראל' שהכוונה על חלקי הנשמה שעלו ממנו דבר יום ביומו, שהרי כל יום ויום יש לו את הבירורים הפרטיים השייכים לו, ועתה באחרית ימיו קרבו אליו, והרגיש בתוספת המרובה שהאיר בו, וידע כי בא מועד עת פטירתו.

עבודת האכילה

על פי משנת החסידות
פרק כג
העלאת הניצוצות (ה)

אש העבודה

שערים לעבודת הבורא
מתוך העמקה בספרי חסידות

מאוצרות מוה"ר יחיאל יהושע שינפולד שליט"א
ממשיפינו "אש החסידות"

בירור ניצוצות - הלכה למעשה!

האדם נחלש, ואז לוקח תפוח ומקבל כח. איך יכול תפוח גשמי להוסיף כח רוחני לאדם? ומכאן שלא המאכל הגשמי מחיה את האדם, אלא הניצוץ האלוקי שבתוכו המביא תוספת כח לנשמה

אצלו הכח הרוחני של המאכל.

ואיתא בספר **כתר שם טוב** (אות שז): כשהוא אוכל ושותה ישים מחשבתו כדי שיהיה חזק לעבודתו יתברך שמו, וצריך להגביר תענוג הרוחני על **תאות הגשמיות**, ומה יהיה לו יותר כח מרוחניות המאכל, וזהו 'מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים' (שה"ש ז, ז), פירוש, שיהיה לך אהבה בתענוגים. עכ"ל"ק.

ובפרט שע"י הברכה עולים עד רום המעלות, כי 'ברוך' הוא הברכה העליונה, כתר עליון, שהוא ראשית המחשבה העליונה שמושם מתחיל הכל להשתלשל, וכאשר יהודי מחזיק בידו את הפרי ומברך עליו מתוך כוונה להעלות את הניצוץ האלוקי המחיה את המאכל עד שורשו העליון - במחשבה העליונה של הקב"ה כביכול, הוא מעלה את המאכל גבוה מעל גבוה עד שורשו האלוקי, ושם מתחבר עם מקור השפע, ומקבל תוספת חיות אלוקית.

אחר כך, כאשר מכניס את הפרי לפיו, הרי הוא מרגיש על ידי החיך את התענוג האלוקי שמחיה את המאכל, כי מהיכן נכנס טעם רוחני לתוך מאכל גשמי היוצא מן העפר, ועל כרחק הוא החיות האלוקית והרוחנית שמחיה ומהווה את המאכל, וממנו ניזון האדם ונוסף בו עוד כח רוחני, וכאשר זוכה לגלות ולברר את הניצוץ האלוקי, ולאכול את המציאות האלוקית - בבחינת 'ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו', שהם אכלו אלוקות ושתו אלוקות, אזי החיות האלוקית מתפשט בדם, ובכל חושיו ואבריו, ובדעתו ומחשבתו, ומוקדש ומרום את כל קומתו, ונפתח לבו בעסק התורה ובהשגת אלוקות.

ובזה פירש הבעש"ט הק' את הפסוק 'טעמו וראו כי טוב ה', שכאשר טועמים ומרגישים טעם ותענוג טוב, אזי תדעו כי טוב ה', שכביכול התענוג הטוב הוא מציאות ה'.

ולכן אין טעם המאכלים דומה זה לזה, אלא כפי רוב החיות שבתוכם כך מתגדל טעמם. כי במאכלים השייכים למין הדומם כמו מים וכיוצ"ב אין בהם כמעט טעם כי אין שם כמעט חיות, ובמאכלים השייכים למין הצומח כמו פירות וירקות יש בהם יותר חיות וכח הצמיחה ולכן מורגש בהם יותר טעם, ואילו במאכלים השייכים למין החי כמו בשר ודגים שיש בהם כח התנועה מורגש בהם טעם מרובה ביותר (עי' מאור ושמש פר' שקלים; ישמח משה פר' בראשית; אוהב ישראל פר' נשא; יסוד ושורש העבודה שער ז פ"ב).

עד הנה התעסקנו בסוגיא זו של העלאת ניצוצות באופן רעיוני. ועתה בפרק זה נשתדל להוריד את הדברים לעובדא למעשה - ככל שניתן.

כל פעם שיהודי יגיש לאכול, ורוצה להעלות את המאכל, יחשוב בליבו כי בתחילה קודם שנברא העולם לא היה שום מציאות רק מציאותו היחידה של השי"ת. אח"כ האציל הקב"ה כביכול מחשבה אחת לעשות את העולם, ובפרטות - לברוא את התפוח הזה שאני רוצה לאכול. ומחשבה זו ירדה עוד ועוד בסדר ההשתלשלות, וכל פעם נוסף בה עוד עביות וגשמיות, עד שברדתה למטה נעשה מכך התפוח הזה.

ונמצא שהתפוח הוא מציאות אלוקית, כי כל מציאותו של התפוח היא המחשבה העליונה שירדה והשתלשלה עד למטה - והרי 'הוא ומחשבתו אחד'.

מחשבה עליונה זו - שירדה והשתלשלה עד שנעשה ממנה התפוח שלפנינו, זהו ה'ניצוץ' האלוקי המחיה את המאכל, ואילו יסתלק הניצוץ, תיכף יתבטל התפוח ואיננו.

אלא שכדי שיוכלו הנבראים לראות תפוח גשמי הנדמה כמציאות נפרדת, יצר הקב"ה כח מיוחד של הסתר, והוא הנקרא 'קליפה', כקליפה המסתרת על הפרי, ובכך מביטים על התפוח באופן חיצוני כפרי מתוק ולא רואים כלל את האמת הפנימית - שיש כאן מציאות אלוקית ממש.

איך מסירים את ההסתר ואת הקליפה? על ידי עצם המחשבה שאני חושב שהכל מציאות אלוקית! בכך מתבטל הקליפה ונעלם ההסתר.

דבר זה נעשה בשעת הברכה, שמכריזים ואומרים 'שהכל נהיה בדברו', כפשוטו, שהכל נעשה על ידי דבר ה', כי מאמר פיו של הקב"ה ירד והשתלשל יותר ויותר עד שנעשה מכך המאכל הזה. וכן כשמברכים 'בורא פרי העץ' או שאר ברכות. והכל לכוונה אחת לברר ולגלות את האמת של המאכל הזה, שהוא עצם מציאות אלוקית.

'ברכה' - הוא מלשון 'המושכה', והיינו שעל ידי שיהודי עושה ברכה הוא מעורר את הכח הרוחני שמחיה את העולם, ובכך מתגבר הכח הרוחני שיש במאכל, והאדם מקבל יותר כח רוחני על ידי אכילתו. כי ככל שהאדם מתייחס יותר לרוחניות של המאכל ומתגבר על הגשמיות החיצונית, כך מתגבר

שבחי הספר הקדוש "דברי יחזקאל" (ב)

בשבוע שעבר עסקנו בכלליות בתוכן הסה"ק **דברי יחזקאל** של הרה"ק **משינאווא**. בשבוע זה נעסוק בחידושים המיוחדים לספר זה, ואשר חלק גדול מהם מוזכר בריבוי ספרי חסידות ועל ידי הרבה צדיקים בשמו כמקור החידוש הזה.

אחד מהנקודות הבולטות בספר, הוא שהספר הקדוש מלא תחבולות ועצות מחוכמות בעבודת הש"ת. בפ' וירא (ד"ה ויכלו) הוא כותב עצה ששמע מחותנו **האריה דבי עלאי** ששמע מרבו **החונה מלובלין**, עצה גדולה לקבלת התפילה שעל כך כותב **ש"עצה זו מועלת כמיוחדת שבתפלות"** (והחכם יעיין בפנים וידע מה היא העצה...). בפ' חיי שרה (ד"ה ותשא) כותב **עצה להנצל מתאוות גשמיות** (שיצייר לעצמו יום הקבורה שלו). הוא רומז על דרכו בקודש שהייתה שונה משל אביו בכמה דברים ומרמז כי גם על יצחק אמרו שנטה מדרכי אביו כשחפר באר אחרת אבל באמת "שקר בפי האומרים כן" (תולדות ד"ה ויאמר). בפ' וישלח (ד"ה ביום) הוא כותב שכאשר הרשע עושה עזות גדולה ברשעותו צריכים לעשות לעומת זאת **עזות גדול בקדושה** (כפי שעשו השבטים שהרגו את אנשי שכם מבלי להתייעץ באביהם). יסוד שאפשר להשתמש בו במיוחד בדורינו כאשר חוצפא יסגי (סוטה מט:), ובצד הקדושה נדרשת גם כן חוצפה לעומת זה.

כמו כן ישנו מאמר ידו בפ' וישב הוא כותב את המאמר הידוע בהרבה ספרים בשמו הקדוש, **על תיבת יומאן שנקודה בשלשלת, שהיא עצה שיעשה האדם כשיש לו נסיון גדול** (שיתחזק באמונה לבד שאסור לעשות בשום אופן בלי שום טעמים על האיסור), וכ"ק אדמו"ר מהרי"א **מסקולען זצ"ל היה חוזר על כך ומבאר שיש כאן יסוד גדול בעבודה**. בפ' מקץ (ד"ה וירא) כותב עצה להתגבר על שגאה לקרובי משפחה (שיחשוב כאילו הם אנשים זרים ולא הכירים מעולם, וממילא לא יהיה לו שום נטירה עליהם).

הוא כותב מבחן לאדם אם עשה דבר טוב או לא, כגון שעשה מצוה באופן שנראה כאכזריות מעט, שיראה מה נשתלשל מזה המעשה: אם דבר טוב, סימן שמצווה עשה, ואם לא סימן שעבירה עשה (שמות ד"ה ותאמר). הוא **מכה על קדקדם שחושבים שדרך החסידות היא לאכול ולשתות ולעשות מה שלבו חפץ ולומר שהכל לך שמים דאי אפשר שיהיה לבו שלם עם ה' ב"ה, באם איברי החומר מתנהגים בהפקר**.

בספר הוא מייסד כמה יסודות כלליים גדולים בעבודת ה', שלא נתבארו כ"כ בספרי חסידות אחרים. כמה מהם אנו מוצאים בחידושינו על תהילים. כגון **שיש להקדים לימוד הגמרא ללימוד הקבלה, כדי שבסופו של דבר אח"כ יזכה לדרגה הגבוהה ביותר שהיא ללמוד הגולה על פי הנסתר**. עוד כתב שהרבה מאמרי חז"ל נאמרו על פי הסוד כפי שקיבלו איש מפי איש עד מרע"ה, וזה הטעם לכמה הלכות שטעמם קלוש וקשה להבינם כמו כמה מצוות דאורייתא שנדחו מפני גזירה דרבה שמה יעבידנו ד' אמות ברשות הרבים, וכן יו"ט של גלויות שנתקן מפני ספק ועם כל זה הורו חז"ל שלא לבטלו.

כח הדיבור שלאחר התבוננות בדיעת ה' -

הוא כוח אלוקי

שלבים עיקריים:

האחד - המעבר מהכוח האלוקי והאין סופי של החכמה, לכח ההבנה. זהו מעבר שלא לפי הסדר הרגיל של סדר ההשתלשלות, מעבר חד בין 'אין' ל'יש'. כי החכמה היא כוח שאינו מושג - בבחינת 'אין', וכשמה שהיא נקראת חכמה מלשון 'כח מה', ולכן כשירד אל האדם ששכלו ומחשבותיו הם באופן מורגש ומוחש המכונה 'יש', הוא יורד בדרך התנוצצות, כהברקה שלא נודע מהותה, ואשר יורדת בפעם אחת וברגע אחד.

השני - לאחר שכח החכמה ירד אל האדם, הוא יורד ונמשך אל הלב המבין, שהוא מרחיב את החכמה האמורה לאופן של מחשבה רחבה ומעמיקה. גם מעבר זה הוא מעבר שלא לפי הסדר הרגיל של סדר ההשתלשלות, שהרי השכל עובר ממצב של 'בינה' שהוא בלב, שכל מורגש, אל הדרגה של דיבור שהוא כח מוחשי בעולם העשייה והנחשב 'מעשה' לכל דבר ועניין.

על פי הקדמה זאת מבאר המגיד כמה גדולים דיבורי התפילה של האדם המתפלל מתוך הכנה וידיעת אלוקית, שטעם הדבר הוא מפני הכוח האלוקי, כח אין סוף ממש, השורה בתוך הדיבור. ויסוד הענין הוא, שדיבורו של האדם הזה הוא כוח האלוקי שעליו נאמר "ויפח באפיו נשמות חיים", והכוונה הוא להדיבור שנמשך מתוך מחשבתו של הצדיק, לאחר שהוא מדבק במחשבתו אל בורא כל עולמים, ובאופן שידעת ה' מתפשטת בו בחושיו והרגשותיו, עד שלבו נעשה כלי מוכן לקבלת אור החכמה, ואז דיבורו נמשך מהקול היוצא על ידי והבל הלב שהוא מקושר כאמור בשלימות אל מחשבתו, שבו הוא מסתכל ומתבונן בגדלות הבורא.

כאשר אדם מתבונן בכך הוא מבין את מעלת הדיבור שהוא כוח אלוקי, אך ורק כאשר האדם מושיך בו 'אלקות', הוא מבין עד כמה ההבדל בין אדם שמתפלל מתוך הכנה והתבוננות, לבין אדם שמילתיו יוצאים ממנו ללוא הכנה מוקדמת כלל וללא שהשקיע את עיונו בדיעת אלוקות. כך אכן הדריכו אותנו תלמידי הבעש"ט הק' בכל דור ודור, שכל חשיבות התפלה לכתחלה במקום האפשרי, היא דווקא כאשר היא בהכנה ראויה, ועל ידי זה האדם ממלא את תפקידו ועושה בעולם - להמשיך 'אלקות', ידיעת ה', אל תוך גדר העולם.

רבות נכתב בתורת החסידות אודות כח הדיבור שהוא כח רם ונשגב, ושהשכינה שורה בו. הלומד בתורת החסידות שואל את עצמו, מהו כח הדיבור? הלא בוודאי כח הדיבור אינו כח טכני להשמיע קול על מנת להעביר ידיעה כל שהיא בין אדם לחבירו, כי ענין זה שייך גם אצל בעלי החיים למיניהם, שיש להם תנועות קול שונות להעביר רצונות שונים בין זה לזה, ולפעמים אפילו בינם לבני אדם (עיין גיטין מה:).

המגיד ממעזריטש מבאר השבוע (דברות המגיד ויהי אות ב') כי כח הדיבור האמיתי הוא **כוח אלוקי ממש!** והגם שבחיצוניות הוא נמסר לכל יושבי תבל שהרי גם מכלול המין האנושי נכלל בתואר 'מדבר', את כוחו הפנימי והאמיתי מסר הקב"ה רק לישראל על ידי דיבורי התורה והתפילה, ורק כח זה נקרא באמיתות כח הדיבור.

ומהו הכח האלוקי הזה? מבאר המגיד: כח הדיבור, הוא כח שבו ועל ידו עוברת ההשפעה האלוקית מהמקום הגבוה ביותר, עד המקום הנמוך ביותר, מבלי לעוות את הכוח האלוקי אלא להיפך, באופן של צינור המעביר את השפע באופן מושלם.

כח זה כמובן לא שייך בדברים בטלים, אלא רק באותיות התורה שעל ידם נמשכת החכמה ממקור חוצבה באלוקים חיים, עד העוה"ז לתוך נפש האדם העובד את ה', או בדיבורים שאדם מדבר מתוך הכרה בחכמה האלוקית, דהיינו בדיקות ה' או בהתפשטות אורו בכל העולמות.

על פי זה נבין מה שביאר רבינו המגיד (דברות המגיד פרשת צו מאמר ב'), שגם תנועות הידיים נחשבים כדיבור, כי **הדיבור הוא כינוי לכל צורה של המשכת החכמה מהכח אל הפועל, ואף על ידי תנועות הידיים נמשכת החכמה ובאה לידי גילוי**, ולעומת זאת אצל בעלי החיים אף קולם אינו נחשב כדיבור, כי אין בקולם ופעיייתם שום כח המשכת חכמה חדשה כלל, אלא רק השכל הטבעי הנטוע בהם בגזירת הקב"ה בהולדתם הוא הגורם את תנועות וגובה הקול ואין שום התחדשות חכמה חדשה בדיבורם.

המגיד מבאר ומרחיב בעוצם וגודל הירידה שצריך אור החכמה לרדת ממקום כבודו, הרם ומתנשא - שהוא ראש לכל הספירות, עד דרגת הדיבור שהיא אחרונה לכל, על כן המשכת אור החכמה אל הדיבור מורכבת בעיקר משני

דיבור מאת צדיקי דורינו שליט"א
אודות לימוד ספרי חסידות

כ"ק אדמו"ר מגדברונה שליט"א

"אמר חז"ל 'אזהרו חסיד המתחסד עם קונו', חסיד תובע מעצמו, חסידות אינה תלויה באבנט רחב, אלא מי שמדבר כל הזמן ממדרגת הצדיקים ורצה להגיע לשם - זהו חסיד".

"ענייני אהבה ויראה הם חיוב כמו כל המצוות, וכמו שיש סעוף בשו"ע שצריך ליטול ידיו בבוקר ג' פעמים, כמו כן יש מצוה מפורשת 'אתה אלקך תירא', וצריך לפחד מהש"ת כל דגע, אלא שהאדם הפשוט חושב רק על מצוות ועבדות, אבל חסידות גילה שיש לשאוף לדיקות וללכת כל הזמן בדרך הצדיקים, וכל יהודי - אפילו הפשוט ביותר - ראוי לכו, והקב"ה ממתין לעבדתו".

מתוך שיחת קודש שנמסרה במעון קדשו לאיש החסידות